

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Davida Hipšra a soudců Tomáše Foltase a Lenky Krupičkové v právní věci žalobce: **J. O.**, zastoupený JUDr. Vladimírem Peškem, advokátem se sídlem Šustova 902, Třeboň, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížova 1292/25, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 11. 7. 2022, č. j. 64 Ad 6/2022-26,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Ustanovenému zástupci žalobce advokátovi JUDr. Vladimírovi Peškovi **se přiznává** odměna za zastupování v řízení o kasační stížnosti ve výši 2 600 Kč, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení.

Odůvodnění:

I.

[1] Rozhodnutím ze dne 8. 3. 2022, č. j. X (dále též „napadené rozhodnutí“), žalovaná zamítla námitky žalobce a potvrdila své rozhodnutí ze dne 12. 10. 2021, č. j. R-12. 10. 2021-414/600 (dále též „prvostupňové rozhodnutí“), kterým zamítla žádost žalobce o invalidní důchod, a to pro nesplnění podmínek § 38 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění (dále též „zákon o důchodovém pojištění“), jelikož žalobce ke dni vzniku invalidity nezískal potřebnou dobu pojištění ve smyslu § 40 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění.

II.

[2] Žalobce podal proti rozhodnutí žalované žalobu ke Krajskému soudu v Českých Budějovicích, který ji shora označeným rozsudkem zamítl. Rozsudek krajského soudu,

stejně jako zde uváděná judikatura Nejvyššího správního soudu, je k dispozici na www.nssoud.cz a soud na něj na tomto místě pro stručnost odkazuje.

III.

[3] Proti tomuto rozsudku podal žalobce (dále též „stěžovatel“) v zákonné lhůtě kasační stížnost, která byla následně ustanoveným zástupcem ve stanovené lhůtě doplněna, a to z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s.

[4] Stěžovatel ve svých podáních předně popisuje svůj zdravotní stav a uvádí, že je finančně závislý na dávkách sociální pomoci a na svém bratrovi. Dále namítá, že se soud nesprávně zabýval otázkou splnění doby pojištění před vznikem jeho invalidity. Stěžovatel se vyučil (pravděpodobně) okolo roku 1978 pokrývačem na středním odborném učilišti. V souvislosti s tím poukazuje na to, že dle tehdejších zákonů ČSSR nebylo možné být nezaměstnaný. Lze z toho důvodu s jistotou tvrdit, že byl stěžovatel ve svých 18 letech (potažmo 19 letech) a dále zaměstnán a byl plátcem sociálního pojištění. Zcela určitě tak splnil nutnou dobu pojištění pro vznik nároku na přiznání invalidního důchodu. Do této doby lze započítat i roky povinné vojenské služby. Ustanovený zástupce dále uvedl, že je pravděpodobné, že od roku 1990 byl stěžovatel zaměstnán a za práci odměňován, nicméně se jeví, že pracoval tzv. načerno. Je toho názoru, že je to právě žalovaná, která se měla těmito skutečnostmi zabývat. Pokládá za nemožné žádat po zdravotně vážně postiženém stěžovateli, aby si sám obstaral všechna potřebná potvrzení. S ohledem na uvedené navrhuje, aby Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

IV.

[5] Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti zdůrazňuje, že zhodnotila veškerou prokázanou a doloženou dobu pojištění žalobce podle dokladů nacházejících se v evidenci a těch, které předložil při uplatnění žádosti. Dále uvedla, že stěžovatel kromě evidence u Úřadu práce od 6. 1. 2020 neuvedl žádné údaje o tom, kdy a u jakého zaměstnavatele vykonával výdělečnou činnost a žádal o zápočet dob pojištění podle evidence žalované. V případě, že zaměstnavatelská organizace neplní své povinnosti a pokud pojištěnec neposkytne žalované potřebnou součinnost, není v možnostech žalované chybějící dobu došetřit. Navrhuje zamítnutí kasační stížnosti.

V.

[6] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.). Následně se zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele, jinak by ji odmítl jako nepřijatelnou (§ 104a odst. 1 s. ř. s. a čl. II zákona č. 77/2021 Sb.).

pokračování

[7] Nejvyšší správní soud předně shledal, že se uvedená právní úprava na nyní projednávanou věc užije; krajský soud rozhodl po nabytí účinnosti novely s. ř. s. (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 6. 2021, č. j. 9 As 83/2021-28, ze dne 27. 8. 2021, č. j. 9 As 144/2021-33).

[8] Vymezením neurčitého právního pojmu „*podstatný přesah vlastních zájmů stěžovatele*“ se již zdejší soud zabýval při výkladu § 104a s. ř. s. ve znění účinném od 13. 10. 2015 do 31. 3. 2021 (viz usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS). Novelou s. ř. s. provedenou zákonem č. 77/2021 Sb. (s účinností od 1. 4. 2021) byl rozšířen okruh případů, při jejichž přezkumu Nejvyšší správní soud posuzuje přijatelnost kasační stížnosti. Nově se nejedná jen o věci azylu, resp. o věci mezinárodní ochrany, nýbrž o všechny věci, v nichž před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce. Tato změna nezakládá žádný rozumný důvod měnit kritéria přijatelnosti kasační stížnosti (shodně již zmínka v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 6. 2021, č. j. 1 As 124/2021-28). Při rozhodování o (ne)přijatelnosti kasační stížnosti proto kasační soud i nadále vychází z judikatorně ustálených kritérií (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020-33, č. 4170/2021 Sb. NSS), jež pramení ze závěrů usnesení č. j. 1 Azs 13/2006-39.

[9] Nejvyšší správní soud tedy kasační stížnost přijme k meritornímu přezkumu v případě rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu, a to 1) z důvodu neexistence, nejednotnosti nebo překonání judikatury, nebo 2) v případě zásadního právního pochybení krajského soudu. Stěžovatel nepředestřel žádnou právní otázku, jež by mohla mít obecný dopad na rozhodovací činnost krajských soudů a k níž by se měl Nejvyšší správní soud vyslovit za účelem sjednocování judikatury. Takovou otázku soud nedovodil ani z obsahu napadeného rozsudku či ze soudního a správního spisu. V projednávané věci proto zdejší soud podstatný přesah vlastních zájmů stěžovatele neshledal.

[10] Kasační stížnost je nepřijatelná.

[11] Podle ustálené judikatury platí, že má-li být soudní rozhodnutí přezkoumatelné, musí z něj být patrné, jaký skutkový stav vzal správní soud za rozhodný, jak uvažil o pro věc zásadních a podstatných skutečnostech, resp. jakým způsobem postupoval při posuzování rozhodných skutečností, proč považuje právní závěry účastníků řízení za nesprávné a z jakých důvodů považuje pro věc zásadní argumentaci účastníků řízení za lichou (viz nálezy Ústavního soudu ze dne 20. 6. 1995, sp. zn. III. ÚS 84/94, ze dne 26. 6. 1997, sp. zn. III. ÚS 94/97, a ze dne 11. 4. 2007, sp. zn. I. ÚS 741/06 nebo rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Azs 47/2003-130, č. 244/2004 Sb. NSS, ze dne 29. 7. 2004, č. j. 4 As 5/2003-52, ze dne 1. 6. 2005, č. j. 2 Azs 391/2004-62, a ze dne 21. 8. 2008, č. j. 7 As 28/2008-75).

[12] Nejvyšší správní soud po posouzení této otázky dospěl k závěru, že napadený rozsudek těmito požadavkům dostál. Krajský soud v rámci vymezeném uplatněnými žalobními body přezkoumal postup správních orgánů a dospěl k přezkoumatelnému závěru, že stěžovatel nezískal potřebnou dobu pojištění ve smyslu § 40 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění. Nadto se krajský soud s žalobními body vypořádal ve stejné míře stručnosti, v jaké

byly uplatněny. Stejně tak Nejvyšší správní soud tuto námitku přezkoumal v míře obecnosti, v jaké ji sám stěžovatel vznesl.

[13] Stěžovatel v kasační stížnosti napadá především závěry o nesplnění potřebné doby pojištění. Nijak přitom nezpochybňuje závěry posudkové komise stran vzniku invalidity.

[14] Podle § 38 písm. a) zákona o důchodovém pojištění, platí, že nárok na invalidní důchod pojištěnci vzniká, jestliže nedosáhl věku 65 let a stal se invalidním a získal potřebnou dobu pojištění, pokud nesplnil ke dni vzniku invalidity podmínky nároku na starobní důchod podle § 29, popřípadě, byl-li přiznán starobní důchod podle § 31, pokud nedosáhl důchodového věku.

[15] Podle § 40 odst. 1 písm. f) a odst. 2 zákona o důchodovém pojištění činí u osob starších 28 let potřebná doba pojištění pro nárok na invalidní důchod 5 let, přičemž tato doba se zjišťuje za období posledních 10 let před vznikem invalidity, a v případě pojištěnců starších 38 let nabízí odst. 2 alternativní podmínku v podobě potřebné doby pojištění v rozsahu 10 let, kterou pojištěnec dosáhl v posledních 20 letech před vznikem invalidity.

[16] K namítanému splnění podmínek pro vznik nároku na invalidní důchod dle § 38 písm. a) zákona o důchodovém pojištění Nejvyšší správní soud uvádí, že neshledal nezákonnost v jejím posouzení žalovanou ani krajským soudem. Z dostupné spisové dokumentace je zjevné, že stěžovatel nesplnil nutnou započitatelnou dobu pojištění. Z evidenčního listu důchodového pojištění je patrné, že v období od 25. 5. 2011 do 24. 5. 2021 získal žalobce pouze 3 roky a 212 dnů pojištění, a v období od 25. 5. 2001 do 24. 5. 2021 získal pouze 5 let a 355 dnů. Tyto doby pojištění nenaplnují požadavky stanovené v § 40 odst. 1 písm. f), ani v § 40 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění. Krajský soud tedy posoudil splnění potřebných dob pojištění v souladu se zákonem.

[17] Nejvyšší správní soud považuje za vhodné poukázat na svou dřívější judikaturu týkající se prokazování dob pojištění. V rozsudku ze dne 17. 9. 2008, č. j. 6 Ads 88/2007-75, dospěl k závěru, že „[n]eprokázala-li žalobkyně potřebnou dobu pojištění pro nárok na starobní důchod podle § 29 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, a tato doba nevyplývá ani z dávkového spisu, byla žaloba proti rozhodnutí o zamítnutí žádosti o starobní důchod nedůvodná.“ V rozsudku ze dne 29. 2. 2012, č. j. 3 Ads 168/2011-54, který na citované rozhodnutí navazuje, pak zdejší soud konstatoval: „[d]oba výkonu zaměstnání se zjišťuje z evidenčních listů důchodového pojištění zakládáných v centrální evidenci České správy sociálního zabezpečení, a vykazuje se v osobním listu důchodového pojištění, vyhotovovaným taktéž Českou správou sociálního zabezpečení. Je-li účastník v řízení o přiznání důchodu (či jeho zvýšení, jako v tomto případě) toho názoru, že mu nějaká doba pojištění (zaměstnání) není započtena, měl by své tvrzení doložit příslušnými doklady nebo k prokázání tvrzené skutečnosti alespoň navrhnout důkazy.“ V citovaném rozsudku také Nejvyšší správní soud uvedl, že v případě řízení o důchodu se jedná o řízení o žádosti, ovládané zásadou dispoziční. Postup správního orgánu je tedy do značné míry předurčen aktivitou žadatele. Uvedené závěry jsou pak použitelné i pro řízení o vzniku nároku na invalidní důchod (obdobně též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 7. 2014, č. j. 3 Ads 105/2013-45).

[18] Jak bylo shora uvedeno, potřebnou dobu pojištění pro vznik nároku stanovuje přímo zákon, a to v § 40 zákona o důchodovém pojištění. Při posouzení této podmínky se

pokračování

postupuje formálně s přihlédnutím k době pojištění žadatele. V rámci rozhodování o nároku na invalidní důchod proto nelze přihlížet ke specifickým daného případu a potřebám žalobce, nýbrž pouze k naplnění podmínek stanovených zákonem (viz například rozsudek ze dne 24. 10. 2007, č. j. 6 Ads 22/2006-73, č. 2252/2011 Sb. NSS, rozsudek ze dne 12. 12. 2019, č. j. 9 Ads 375/2018-38). Stěžovatel v průběhu celého řízení netvrdil ani nedoložil žádné doby pojištění, které by mu měly být žalovanou zhodnoceny nad rámec zjištěného (potenciální zaměstnání tzv. načerno uvedl zástupce stěžovatele až v kasační stížnosti). Otázkou práce tzv. načerno se proto zdejší soud více zabývat nebude, neboť tato skutečnost z ničeho neplyne.

[19] Krajský soud posoudil otázku (ne)naplnění podmínky pro vznik nároku na invalidní důchod v souladu se shora uvedenou judikaturou Nejvyššího správního soudu, od které se zdejší soud nemá důvod odchýlit. Nejvyšší správní soud tedy uzavírá, že neshledal existenci žádné právní otázky, která by svým významem přesahovala vlastní zájmy stěžovatele, jakož ani existenci pochybení takové intenzity, která by mohla vést k přijatelnosti kasační stížnosti (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 8. 2021, č. j. 10 As 222/2021-39).

[20] Z výše uvedených důvodů Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nepřijatelnou podle § 104a odst. 1 s. ř. s. odmítl.

[21] O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s § 60 odst. 2 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, a nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému nenáleží právo na náhradu nákladů řízení v souladu s § 60 odst. 2 s. ř. s. s ohledem na předmět řízení a rovněž mu v řízení o kasační stížnosti nevznikly žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti. Ustanovenému zástupci, JUDr. Vladimírovi Peškovi, se ve smyslu § 35 odst. 10 s. ř. s. přiznává odměna za zastupování spočívající ve dvou úkonech právní služby, kterým bylo převzetí a příprava zastoupení a písemné podání ve věci samé - doplnění kasační stížnosti. Za jeden úkon právní služby přísluší podle § 11 odst. 1 písm. b) a d) ve spojení s § 9 odst. 2 a § 7 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů, částka 1 000 Kč a náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč (§ 13 odst. 3 advokátního tarifu), tj. celkem 2 600 Kč za dva úkony právní služby. Zástupce žalobce není plátcem DPH. Tato částka mu bude vyplacena do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku z účtu Nejvyššího správního soudu.

Poučení: Proti tomuto usnesení **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 14. července 2023

David Hipšr
předseda senátu